

După o creștere robustă de 3,6 procente în 2019, se preconizează că în 2020 va avea loc contracția economiei pe fundalul șocurilor negative fără precedent, cauzate de pandemia de coronavirus. Deficitul fiscal și datoria publică vor crește pe măsură ce guvernul va întreprinde măsuri de protecție a vieților, companiilor și gospodăriilor. În timp ce atenuează impactul crizei constituie o prioritate, este necesar să ne concentrăm pe politicile structurale pentru a accelera recuperarea economică.

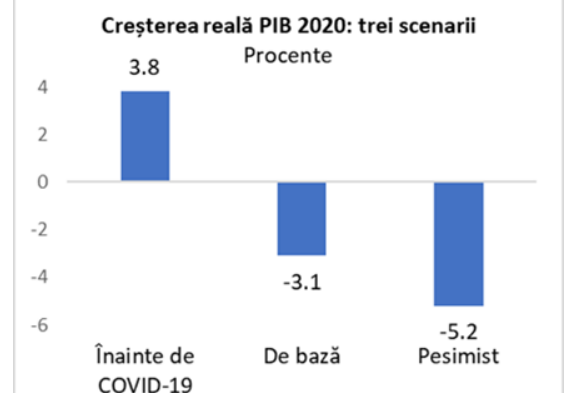
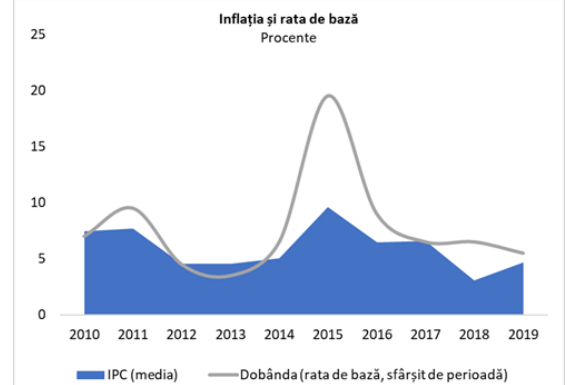
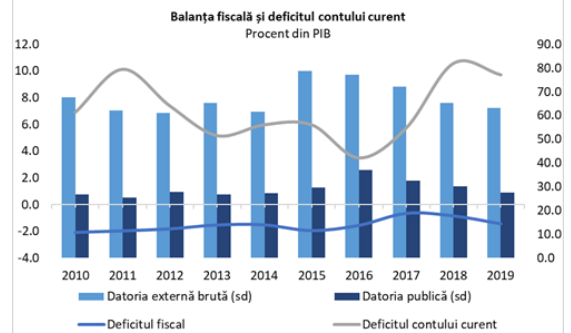
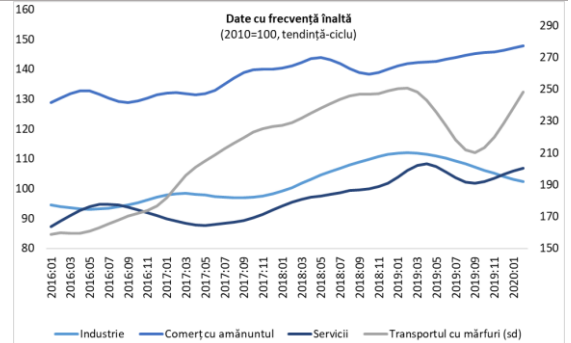
Evoluțiile economice recente

Chiar și până la șocul COVID-19, ritmul creșterii economice a încetinit brusc în ultimul trimestru al anului 2019. Creșterea de 3,6 procente înregistrată în 2019 a fost susținută de cererea internă puternică, la rândul ei determinată de creșterea salariilor, remitențele, expansiunea creditelor și creșterea cheltuielilor publice. Cu toate acestea, ritmul creșterii economice a înregistrat o scădere bruscă, constituind 0,2 procente în ultimul trimestru, odată cu scăderea producției în agricultură și energie electrică, încetinirea exporturilor și a investițiilor. Datele preliminare indică o recuperare până în februarie 2020, preponderent determinată de industrie (+6,3 procente de la an la an), transportul de mărfuri (+9,7 procente), comerțul cu amănuntul (+16 procente) și exportul de mărfuri (+2,3 procente). Totuși, se preconizează o contracție semnificativă începând cu luna martie, odată cu introducerea stării de urgență și a măsurilor de izolare aferente COVID-19.

Politica monetară a fost relaxată până la declanșarea crizei și continuă același curs. În anticiparea presiunilor dezinflaționiste, rata de bază a fost redusă la un nivel de 5,5 procente în decembrie. Pe fundalul cererii interne mai slabe și al efectelor determinate de scăderea prețurilor internaționale la mărfuri, rata inflației s-a micșorat, constituind 5,9 procente în martie 2020. Pentru asigurarea unui volum adecvat de lichidități, Banca Națională a redus rata rezervelor minime obligatorii cu mai mult de 6 pp, până la 34 procente, și a redus în continuare rata de referință până la un nivel istoric de 3,25 procente. Criza va afecta piețele financiare. În timp ce sistemul bancar este bine capitalizat, împrumuturile noi au scăzut cu 8,3 procente față de volumul maxim înregistrat în decembrie 2019. Influxul de depozite noi s-a micșorat cu o treime, dar stocul total de depozite continuă să fie situat cu 2,5 procente peste nivelul de la finele anului 2019, fapt ce sugerează încrederea susținută în sectorul bancar.

Deficitul de cont curent a fost redus înainte de criză, dar este din nou în creștere. Deficitul contului curent a fost redus cu 1 pp, constituind 9,7 procente din PIB în 2019, odată ce creșterea exporturilor a depășit-o pe cea a importurilor în a doua jumătate a anului 2019. Totuși, o scădere accentuată a exporturilor și remitențelor va determina creșterea deficitului până la o valoare mai mare de 10 procente din PIB în 2020. Investițiile străine directe (ISD) nete, unul din canalele de transmitere a crizei globale, urmează să rămână reduse în 2020, urmare a crizei declanșate de COVID-19. Grație scăderii accentuate a intrărilor valutare din martie 2020, rezervele de la sfârșitul lunii aprilie s-au epuizat cu 6 procente (2,9 miliarde de dolari SUA), dar acoperă în continuare mai mult de 5 luni de import.

Deși restrâns în 2019, deficitul fiscal se va extinde rapid pe fundalul efectelor pandemiei. În primul trimestru al anului 2020, volumul încasărilor fiscale a scăzut cu 3,6 procente de la an la an. În aprilie, autoritățile au adoptat un set de măsuri de sprijin pentru combaterea pandemiei, costul acestora fiind estimat la 2,4 procente din PIB. Ultimele modificări la legea bugetului au înregistrat un deficit de 7,6 procente din PIB (față de 1,4 în 2019), cu o creștere mare a volumului finanțării externe. Se preconizează creșterea datoriei publice și garantate de stat cu 5,7 pp, până la 33,1 procente – considerat, totuși, un nivel moderat.

Perspectivile pe termen mediu

Criza economică în desfășurare va determina contractia economiei Moldovei în 2020. În cazul în care epidemia de coronavirus este oprită în mare parte până la mijlocul anului 2020, cu o recuperare ulterioară, scenariul de bază prevede recesiunea economiei de 3,1 procente până la finele anului. Blocarea activității economice și restricțiile de deplasare vor produce o deteriorare accentuată a economiei în al doilea trimestru, cu o scădere pronunțată a veniturilor disponibile. Declinul remitențelor va suprima și mai mult consumul privat. În pofida măsurilor monetare și fiscale adoptate, incertitudinile sporite vor reduce investițiile. Perturbarea lanțurilor de aprovizionare și recesiunea partenerilor economici principali vor constrânge în continuare exporturile. Pe partea de producție, pandemia reduce producția pe plan intern, cele mai afectate sectoare fiind HORECA, construcțiile, transportul și producerea. Seceta poate determina scăderea producției agricole. Veniturile publice vor fi reduse considerabil, în timp ce cheltuielile pentru sănătate și sociale și stimulentele fiscale vor majora cheltuielile publice, dar nu vor fi suficiente pentru a compensa cererea internă pierdută din cauza COVID-19. Deficitul prognozat în scenariul de bază este evaluat la un nivel de 5,8 procente, sub nivelul planurilor oficiale, deoarece poate fi necesară o prioritizare suplimentară a cheltuielilor și a finanțării. Pe fundalul cererii interne slabe, al prețurilor mai mici la mărfuri și al unui efect de bază sporit, presiunile dezinflaționiste vor domina în contextul politicilor economice acomodatoare, deprecierea moderată, șocurilor de aprovizionare și producției agricole slabe. Prin urmare, rata inflației va scădea treptat în 2020, revenindu-și la începutul anului 2021, odată cu recuperarea cererii. Se prognozează extinderea deficitului de cont curent pe fondul volumului restrâns de ISD și remitențe. Se preconizează recuperarea creșterii economice până la aproximativ 4 procente în 2021 și stabilizarea ritmului creșterii la 3,6 procente în 2022. Șomajul și necesitățile sociale mari, precum și stimularea fiscală prin investiții publice, vor majora în următorii ani deficitul fiscal peste nivelul mediei istorice.

Riscurile asociate scenariului de bază sunt mari. Întreruperea prelungită a activității economice până în august 2020 ar determina scăderea creșterii cu 5,2 procente – cea mai mare scădere din 2009. Creșterea mai slabă va constrânge și mai mult finanțele publice, care se confruntă cu necesități de finanțare deja mari - de 15 procente din PIB. Un număr mai mare de migranți reveniți în țară, necesitățile mari de cheltuieli sociale și șomajul sporit pot constrânge suplimentar condițiile pe piața muncii și pot crea presiuni fiscale suplimentare. O recuperare rapidă ar necesita o intermediere financiară puternică, care ar putea fi afectată de ratele mai mari de faliment a companiilor și de volumul mai mic de depozite. Necesitățile mari de finanțare publică vor concura cu sectorul privat pentru resurse, amplificând riscul de supra-aglomerare. Creșterea economică, ISD și remitențele reduse pe plan mondial și lanțurile de aprovizionare perturbate ar putea afecta în continuare rezultatele creșterii economice. În cele din urmă, sectorul agricol este deja expus condițiilor meteorologice nefavorabile, impactul urmând să se materializeze.

Atenuarea impactului pe termen scurt al crizei este o necesitate urgentă, dar este la fel de important accentul pe prioritățile de politici pe termen lung pentru soluționarea problemelor privind capitalul uman insuficient și în declin, politicile concurențiale și sistemul judiciar precare, declinul productivității și emigrarea în ascensiune. Pe termen scurt, autoritățile ar trebui să se concentreze pe asigurarea de personal și materiale și consumabile medicale, măsuri de încetinire a răspândirii virusului și reducere a sarcinii maxime asupra sistemelor de sănătate, asigurarea stabilității fiscale și acces la finanțare, menținerea stabilității sectorului financiar, asigurând în același timp un volum adecvat de lichidități, protejând persoanele afectate și ajutând întreprinderile să supraviețuiască și să-și păstreze lucrătorii. *Nota dedicată subiectului special* oferă o perspectivă asupra performanței companiilor și politicilor necesare pentru asigurarea recuperării rapide și echitabile.

Tabel 1: Principali indicatori macroeconomici, scenariul de bază

		2017	2018	2019	2020f	2021f	2022f
PIB nominal,	<i> miliarde MDL</i>	178,881	192,509	210,099	212,536	233,365	253,901
PIB real,	<i> % creștere</i>	4.7	4.3	3.6	-3.1	4.0	3.6
Consum,	<i> % creștere reală</i>	4.8	4.0	2.7	-0.2	2.7	2.8
Investiții fixe brute,	<i> % creștere reală</i>	11.6	15.6	9.4	-14.9	8.9	8.7
Export,	<i> % creștere reală</i>	10.9	7.2	7.3	-6.0	6.0	6.5
Investiții fixe brute,	<i> % creștere reală</i>	11.0	9.7	6.7	-5.5	5.0	6.1
Deflatorul PIB,	<i> % creștere</i>	6.3	3.2	5.4	4.4	5.6	5.0
IPC mediu,	<i> % modificare</i>	6.6	3.1	4.7	3.6	5.5	4.1
Balanța contului curent,	<i> % PIB</i>	-5.7	-10.6	-9.7	-10.2	-9.5	-8.6
Remiteri,	<i> % modificare, USD</i>	3.3	9.4	1.4	-15.0	7.8	3.9
ISD nete,	<i> % PIB</i>	1.5	2.4	4.5	1.4	3.5	3.7
Datoria externă,	<i> % PIB</i>	72.2	65.2	63.1	68.9	69.4	70.9
Venituri bugetare,	<i> % PIB</i>	29.8	30.1	30.0	28.3	28.9	29.3
Cheltuieli bugetare,	<i> % PIB</i>	30.5	31.0	31.4	34.1	32.6	32.1
Deficitul bugetar,	<i> % PIB</i>	-0.6	-0.8	-1.4	-5.8	-3.8	-2.8
Datoria publică și garanțiile,	<i> % PIB</i>	32.7	30.2	27.5	33.1	35.2	35.9

Sursa: autoritățile Moldovei, estimările Băncii Mondiale